

Asia: VN/6802/2020

Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö arviomuistiosta digitaalisen henkilöllisyyden kehittämiseksi

1) Kommentit arviomuistiossa esitetystä tulevaisuuden visiosta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kansaneläkelaitos katsoo, että arviomuistiossa esitetty tulevaisuuden visio on kannatettava, joskaan ei riittävän kattava. Vaikka yhdenvertaisuuteen ja saavutettavuuteen liittyvät vel-voitteet on dokumentoitu, epäselväksi jää, miten esitetty ratkaisu mahdollistaa yhdenvertaisen osallistumisen yhteiskuntaan niille, joiden toimintakyky on heikentynyt muutoinkin kuin saavutettavuutta edellyttävällä tavalla ja niille, joille älylaitteiden käyttö on vaikeaa tai jopa mahdotonta. Keskeisin avoimeksi jäävä kysymys on, miten digitaalisen lompakon mahdollistama tiedonvälityksen itsemääräämisoikeus mahdollistetaan niille, joilla ei ole digitaalista lompakkoa käytössä esim. älylaitteen tai sen käyttökyvyn puutteen vuoksi. Digitaalisen lompakon lisäarvo on muistiossa kuvattu hyvin, erityisesti sähköisen asioinnin yhteydessä. Muistiossa ei kuitenkaan ole selkeästi osoitettu ratkaisun lisäarvoa tilanteissa, joissa toimin-takyvyltään alentunut henkilö joutuu asioimaan esimerkiksi terveydenhuollossa.

Kansaneläkelaitos muistuttaa myös, että vaikka arviomuistiossa EU-tason suunnitelmat on mainittu, on välttämätöntä jatkaa yhteistyötä ja keskustelua EU-tasolla suunniteltavien vel-voitteiden osalta. Arviomuistiossa ei myöskään ole otettu kantaa asian ympärillä tehtyyn Pohjoismaiseen yhteistyöhön eikä Viron ja Suomen välillä aiottuun yhteistyöhön. Sinänsä esitetty ratkaisu ja rajat ylittävän tunnistamisen mahdollistaminen yhä useammassa tapauksessa ovat kannatettavia ja välttämättömiä tuloksia, joita tulisi saada aikaan.

Arviomuistio herättää myös pohdittavaksi sen, onko digitaalisen lompakon tarkoitus muuttaa tapaa, joilla tietoa siirretään viranomaisten välillä. Kysymys herää, onko tarkoituksena korostaa asiakkaan merkitystä tiedon välittämisessä ja erityisesti sen vaikutuksia asiakkaan asian edistymiseen niissä tilanteissa, joissa asiakas ei ymmärrä, muista tai pysty varmistamaan tietojen siirtymistä viranomaiselta toiselle.

2) Kommentit arviomuistiossa esitettyyn toiminnalliseen ratkaisuun

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kansaneläkelaitos muistuttaa, että vaikka suuri osa käyttäjistä voisi käyttää mobiililompakkoa ja ehkä hyötyisi siitä, se ei takaa kaikille käyttäjille yhdenvertaista mahdollisuutta hoitaa omia asioitaan eri kanavissa.

Hallitusohjelman mukaan tavoitteena on edistää Suomen kansalaisille ja kaikille Suomessa asuville mahdollisuutta sähköiseen tunnistautumiseen sekä edistää toimivien tunnistusratkaisujen kehittymistä. Jotta näihin tavoitteisiin päästään, on julkiselle sektorille turvattava riittävät taloudelliset resurssit näiden toteuttamiseen sekä etsittävä kustannustehokkaat ratkaisut kansallisella tasolla. Konkreettisesti tämä tarkoittaa esimerkiksi digitaalisen lompakon että vaihtoehtoisten välineiden varmentamisen tukea kaikissa fyysisissä asiointipisteissä.

Muistiossa mainitaan, että valtion luodessa suoraan digitaalinen ydinidentiteetti luodaan edellytyksiä vähentää tarvetta eri toimijoiden tekemälle kalliille fyysisen ensitunnistamisen prosessille. Tämä on kannatettavaa, mutta huomiotava, että luotaessa digitaalista ydinidentiteettiä on huolehdittava siitä, ettei henkilölle luoda useita identiteettejä silloin kun henkilö rekisteröityy etärekisteröinnillä. Tuplarekisteröinnit pitäisi kyetä korjaamaan nykyistä paremmin väestötietojärjestelmään.

Ratkaisu, jossa toteutetaan digitaalisen henkilöllisyyden osoittaminen sähköisesti myös puhelinasiointissa tuottaisi todennäköisesti Kelalle hyötyä esimerkiksi toisen puolesta asiointissa tai erityisryhmien osalta kuten turvakiellossa olevien henkilöiden osalta.

3) Kommentit arviomuiston sisältämästä oikeudellisesta arviosta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kelalla ei ole huomautettavaa arviomuiston oikeudellisesta arviosta.

4) Muut kommentit

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Vähä-Erkkilä Ari
Kansaneläkelaitos